

Številka: 320-01-6/2019/5 EPA 689-VIII
Ljubljana, 8. 11. 2019

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 23. seji 13. 11. 2019, na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US, 21/13 - ZFDO-F in 81/18 – odl. US), sprejel naslednje

Mnenje

k Poročilu o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2018

Državni svet **se je seznanil** s Poročilom o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2018 (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je Agencija za energijo (v nadaljevanju: agencija) predložila Državnemu zboru v skladu s 404. členom Energetskega zakona (EZ-1).

Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2018 je pripravila agencija v skladu z vsebinskimi usmeritvami Evropske unije in Energetskim zakonom ter ga predložila Vladi, Državnemu zboru in Evropski komisiji, ki velik del podatkov pridobi od nacionalnih regulatorjev. Poročilo prikazuje stanje in napredek na področju trga z električno energijo in zemeljskim plinom ter na področju oskrbe s toploto, varstva pravic odjemalcev in obnovljivih virov, so-proizvodnje in učinkovite rabe energije.

Kot ugotavlja Državni svet, je poročilo osredotočeno na električno energijo kot energenta prihodnosti v smislu čiste energije. Lani je bila skupna poraba električne energije najvišja v zadnjih petih letih (okoli 14, 5 TWh), največji odjemalci pa so industrijski odjemalci na distribucijskem sistemu. Skupna rast porabe električne energije je bila 0,4 % (nove priključitve, toplotne črpalke, itd.). Delež porabe gospodinskih odjemalcev se že več let giblje med 23–25 %, ostalo predstavlja porabo industrijskih odjemalcev in izgube v omrežju. Lani je znašala pokritost porabe z domačo proizvodnjo 84,6 %, kar je 1,7 % več kot 2017. Delež posameznih virov ostaja že več let enak – približno tretjinska porazdelitev, kar je tudi povprečje v EU: 34 % OVE, 29 % fosilna goriva in 37 % jedrsko gorivo. Proizvodne naprave v podporni shemi, ki so deležne državne pomoči, prispevajo manj kot 1 TWh oz. 7,5 % skupne proizvodnje. Najintenzivnejša rast proizvodnje električne energije v okviru podporne sheme, ki traja od 2009, je bila v obdobju 2010–2012, ko so bile podpore najvišje. Stanje lani je podobno kot v obdobju 2015–2016, ko se je prešlo na dodeljevanje državnih pomoči v okviru konkurenčnih postopkov, ki znižujejo ceno posameznim tehnologijam. Število proizvodnih naprav ostaja zadnja leta približno enako (okrog 3800), ker imajo investitorji, ki so pridobili pravico do državne pomoči, tri leta časa za realizacijo projektov. Učinek javnih pozivov zadnjih let bo zato viden kasneje. Najvišji delež izplačanih podpor za proizvodnjo električne energije so še zmeraj deležne sončne elektrarne (46 %).

Medtem ko se je Slovenija zavezala, da do 2020 doseže 25 % delež OVE v rabi bruto končne energije, Nacionalni akcijski načrt OVE za obdobje 2010–2020 opredeljuje sektorske cilje (električna energija, ogrevanje in hlajenje, promet). Na področju električne energije smo 2018 zaostajali za 6 odstotnih točk glede na nacionalni cilj, pri čemer je zaostanek največji na področju prometa. Za uresničitev zastavljenih ciljev so zelo pomembni projekti, ki čakajo na podporo, med katerimi prevladujejo načrtovane vetrne elektrarne, katerih postavitve pa še ni realizirana, predvsem zaradi težav z umeščanjem v prostor. Kot je bilo pojasnjeno, cena električne energije na veleprodajnem in posledično maloprodajnem trgu narašča. Končna cena se je za gospodinjskega odjemalca lani povišala za 0,3 % in za povprečnega negospodinjskega odjemalca za 8,3 %. Struktura cene električne energije za slovenske gospodinjske odjemalce ne odstopa od povprečja EU in se razmejuje v približno enakem deležu med ceno za energijo, omrežnino (stroški operaterjev) in za takse, dodatke, DDV.

V Sloveniji je oskrba z zemeljskim plinom v celoti odvisna od uvoza. Maloprodajna cena se je za gospodinjskega odjemalca zvišala za 2,7 %, za povprečnega negospodinjskega odjemalca za 7,9 %. Lani je bilo 2000 novih odjemalcev zemeljskega plina, hkrati pa se je skupna poraba odjemalcev zmanjšala za 2 %. Trg zemeljskega plina je še zmeraj dokaj visoko koncentriran in je zelo malo menjav dobaviteljev, čeprav agencija ugotavlja, da je potencialni prihranek še zmeraj velik, če bi odjemalci zamenjali najdražjega ponudnika za najcenejšega. Lani je bilo zaznati velik padec tranzita plina preko Slovenije iz Avstrije na Hrvaško, kar pomembno vpliva na dvig cene za prenosno omrežje.

Agencija že od 2014 zagotavlja gospodinjskim odjemalcem v okviru skupne kontaktne točke na spletnih straneh dostop do informacij glede pravic, veljavnih predpisov in metod za obravnavo pritožb. Pri tem agencija izpostavlja nizko stopnjo koriščenja pravice ranljivih odjemalcev do nujne oskrbe. Na področju električne energije se lani noben gospodinjski odjemalec ni oskrboval prek instituta nujne oskrbe, na področju zemeljskega plina pa je to pravico koristilo 17 gospodinjskih odjemalcev.

Kot ugotavljajo državni svetniki, je Slovenija po oceni Svetovnega energetskega sveta glede uspešnosti pri zagotavljanju varnega in cenovno dostopnega elektroenergetskega sistema uvrščena na visoko 6. mesto, glede energetske varnosti celo na 2. mesto, kar je povezano s čezmejnimi povezavami za prenos električne energije.

Državni svet, tako kot v preteklih letih, ocenjuje, da je poročilo agencije odlično pripravljeno, saj z relevantnimi podatki in informacijami daje celovit vpogled v razvoj in stanje na trgih z električno energijo in zemeljskim plinom ter na razmere pri oskrbi s toploto in prikazuje doseganje ciljev na področju OVE ter učinkovite rabe energije.

Medtem ko Slovenija na področju električne energije ni samozadostna, bi bili lahko ob izkoriščenosti vseh potencialnih energetskega virov uvozno neodvisni. Z vidika doseganja ciljev na področju energetske učinkovitosti kot eni od petih razsežnosti energetske unije imamo v Sloveniji problem prevelike porabe električne energije, ki sovpada s spodbujanjem uporabe električnih vozil oz. e-mobilnosti. Ob tem se

državnim svetnikom postavlja tudi vprašanje, kakšne so zmogljivosti slovenskega energetskega omrežja z vidika e-mobilnosti in tudi načrtovanega razvoja v smeri uporabe razpršenih virov energije.

Deleži virov proizvodnje električne energije so enakomerno porazdeljeni med obnovljivimi viri, jedrskim gorivom in fosilnim gorivom, pri tem pa je izključno stroka tista, ki lahko odgovori na vprašanje, kdaj lahko obnovljivi viri nadomestijo fosilno energijo. Ob tem Državni svet poudarja, da je treba za večanje deleža OVE nujno spremeniti tudi zakonodajni okvir, ki bo odpravil birokratske ovire pri njihovem umeščanju v prostor, s katerimi se danes soočajo investitorji v male HE ali vetrne elektrarne. Poleg birokratskih ovir pa se investitorji, še posebej v vetrne elektrarne, soočajo s težavami v podobi civilnih iniciativ, ki ustavljajo investicije. Hkrati z ozaveščanjem odjemalcev električne energije in spodbujanjem k učinkoviti rabi energije bo treba v luči doseganja energetskih in podnebnih ciljev vložiti veliko navora pri premiku miselnosti ljudi in jim predstaviti izzive varne, zanesljive in okoljsko sprejemljive oskrbe z električno energijo, ki jo mora Slovenija zagotoviti tudi na podlagi zakonodajnega paketa EU »Čista energija za vse Evropejce«.

Sama proizvodnja električne energije v jedrski elektrarni je čista, vendar je treba pri tem upoštevati tudi ravnanje z jedrskimi odpadki in pridobivanje urana, kar daje jedrski energiji ne več tako »čisto« podobo. Pri razmišljanjih o gradnji NEK 2 se moramo zavedati, da bi sicer ta energetski objekt pripomogel k večji samooskrbi z električno energijo, a bo morala Slovenija zopet iskati rešitve za odlaganje jedrskih odpadkov.

Državni svet opozarja na neustrezno obračunavanje cene emisijskih kuponov v primeru, ko se iz fosilnega goriva ob proizvodnji električne energije istočasno proizvaja tudi toplotna energija za daljinsko ogrevanje. Z EU bi se morala Slovenija izpogajati za izjemo, saj je nerazumno, da se plačujejo emisijski kuponi prek cene za daljinsko ogrevanje kot načinom ogrevanja, ki izboljšuje kakovost bivanja. Emisijski kuponi le zvišujejo ceno toplotnega ogrevanja, to pa spodbuja večjo rabo individualnih kurišč, v katerih se mnogokrat kurijo okoljsko nesprejemljivi materiali.

Izgube elektroenergetskega sistema so dokaj velike, na prenosnem sistemu 362 GWh, na distribucijskem sistemu 497 GWh in 20 GWh v zaprtih sistem. To pomeni, da nam vse elektrarne na bioplin, odpadke, biomaso, veter in sonce ne pokrijejo niti tretjine izgub na elektroenergetskem omrežju. S tega vidika je zato pomembno izvajanje ukrepov za zmanjšanje izgub v omrežju. V zvezi s tem Državni svet ugotavlja, da agencija z regulacijo spodbuja prenosna in distribucijska podjetja k vlaganjem v razvoj omrežja, kar je že prineslo izboljšave in zmanjšanje izgub na distribucijskem omrežju, ki so primerljive z državami EU, ki imajo manjši obseg izgub.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Bogomir Vnučec.

* * *

Predlog mnenja Državnega sveta je pripravljen na podlagi Mnenja Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.